

Význam a závaznost judikatury v českém právním řádu

Jednou z nejvíce frekventovaných otázek v praxi je otázka významu judikatury (ustálené rozhodovací praxe) v českém právním řádu, otázka její závaznosti a význam právní argumentace odkazem na existující soudní rozhodnutí.

FOCUS | Únor 2023

Význam a závaznost judikatury v českém právním řádu

Jednou z nejvíce frekventovaných otázek v praxi je otázka významu judikatury (ustálené rozhodovací praxe) v českém právním řádu, otázka její závaznosti a význam právní argumentace odkazem na existující soudní rozhodnutí. Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP") rozšiřuje právo ve formálním a materiálním smyslu. Zatímco právo ve formálním smyslu je pouze to, co je jako právo označeno (v českém právním řádu zejména zákon), v materiálním smyslu je právem vše, co obsah práva ve společnosti skutečně ovlivňuje, tedy zejména i doktrína a relevantní soudní rozhodnutí (judikatura).

Kontinentální právní řády odmítají závaznost precedentu a pracují převážně s institutem předvídatelnosti práva a jeho následků. [1] Normativní účinky (normativní síla) jsou tak přiznány převážně tzv. ustálené (konstantní) judikatuře. Soudní rozhodnutí se skládá z nosných důvodů rozhodnutí (*ratio decidendi*) a právních či skutkových otázek nad rámec nosných důvodů rozhodnutí, které shrnují další argumenty, ale mají význam jen v rovině přesvědčivosti, nikoli význam autoritativní (*obiter dictum*).

Nejvyšší správní soud k výše uvedenému rozdělení uvedl, že „je výrazem vyjádření názoru rozhodujícího soudu, co považuje za jádro rozhodnutí a co má význam jen např. z hlediska jeho lepší srozumitelnosti, dovysvětlení některých otázek, bližšího seznámení s myšlenkovými pochody soudu apod. V obou případech se však jedná o názor soudu, vyslovený vrchnostenským způsobem: formou individuálního právního aktu. Tato forma rozhodnutí je závazná jako celek a nelze proto a priori vyloučit, že část označená jako *obiter dictum* tuto povahu mít nemůže“. [2] Vojtěch Šimiček upozorňuje na to, že „v reálné praxi od sebe vůbec nelze odlišit *ratio decidendi* od *obiter dictum*“ a dále že „o tom, co z odůvodnění se stane *rationem* a co bude pouhé *obiter*, nerozhoduje soudce, který rozhodnutí vydává, nýbrž soudci, kteří jeho rozhodnutí následně vykládají a aplikují“. [3]

Adriana Kolková

Advokátní koncipient
Praha

T + 420 270 006 111

E adriana.kolkova@achourpartners.com

Je vhodné upozornit na to, že součástí rozhodnutí není tzv. právní věta. Smysl právní věty je dán pouze v tom, aby čtenářům poskytla informaci, zda je dané soudní rozhodnutí věcně zajímavé. Pokud však z něj čtenář chce citovat, pak je vhodné citovat přesnou část odůvodnění, a nikoli jen právní větu. Právní věta je totiž „shrnutím právního názoru obsaženého v rozhodnutí soudu vytvořeného pro účely publikace ve sbírce soudních rozhodnutí, nepředstavuje obecně platné pravidlo schopné samostatné existence, nýbrž je třeba ji vnímat jednak v kontextu právní normy, kterou má vykládat, a jednak v kontextu skutkových a právních okolností rozhodnutí, z něž pochází. Je proto chybou, pokud je právní věta absolutizována a je jí argumentováno bez ohledu na konkrétní okolnosti rozhodovaného případu“. [4]

Právní názor

Pojem právního názoru je nejčastěji spojován s rozhodovací činností soudů. [5] Právním názorem soudu jsou důvody, které jej vedou k meritornímu rozhodnutí ve věci. Právní názor nadřazeného soudu vyslovený v rozhodnutí, kterým ruší přezkoumávané rozhodnutí soudu nižšího stupně a věc mu vrací, je pro pokračující řízení právně závazný. Lze se od něj odchýlit jen v případě, pokud budou během dalšího řízení zjištěny odlišné zásadní skutkové okolnosti (skutkový stav se změní natolik, že je vyloučena aplikace právního názoru). [6] S pojmem právní názor se lze setkat i v ustanovení § 118a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „**Občanský soudní řád**“).

Ustanovení zmiňuje právní názor účastníka řízení. Právní názor účastníka řízení podle tohoto ustanovení je nutné vyložit jako právní kvalifikaci předmětu řízení (žalobou uplatněný nárok), nikoli jako účastníkův názor, jak mají být ustanovení zákona vyložena nebo aplikována na skutkový základ sporu. [7] Pojem právního názoru je v judikatuře dále spojován s výkonem advokacie. Prostřednictvím rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo dovozeno, že „*Nesprávný výkon advokacie spočívající např. v nesprávném nebo nevhodně zvoleném způsobu uplatňování práv klienta v soudním řízení je přitom třeba posuzovat vždy s přihlédnutím k okolnostem daného případu a charakteru pochybení; je rozdíl, mezi tím, kdy advokát zastává určitý relevantně vyargumentovaný právní názor (který je později soudy odmítnut) a kdy například podá za svého klienta opravný prostředek opožděně, s formálními (technickými) nedostatky (...)* Na

advokáta nelze však klást nepřiměřené požadavky, např. aby v situaci, kdy určitá právní otázka je v právní teorii i praxi sporná, předjímal budoucí vyřešení takové otázky judikaturou vyšších soudů“. [8] Ovšem v případě, kdy existuje řešení právní otázky, které je v teorii i praxi nesporné (vyplývá z ustálené judikatury i komentářové literatury), je přiměřeným požadavkem, aby advokát takové řešení znal a postupoval v jeho souladu. Advokát musí v takových případech předjímat výsledek a formulovat právní názor na věc ve světle ustálené rozhodovací praxe, v opačném případě nelze vyloučit jeho odpovědnost za porušení povinnosti řádného výkonu advokacie (zejména povinnost k náhradě škody). [9]

Aby se soudní rozhodnutí stalo judikátem, musí být publikováno (všeobecná dostupnost) a svým významem musí přesahovat případ, o kterém je rozhodováno.

Judikatura

Judikát je soudním rozhodnutím, ovšem každé soudní rozhodnutí jako judikát označit nelze. Aby se soudní rozhodnutí stalo judikátem, musí být publikováno (všeobecná dostupnost) a svým významem musí přesahovat případ, o kterém je rozhodováno. Judikátem může být jen takové rozhodnutí, které podává zobecňující výklad, přičemž nehraje roli instance soudu podávajícího takový výklad (důležitá je přesvědčivost a výkladová síla). Judikát by dále měl být obecně známý a citovaný v rozhodnutí soudů a odborných textech. Rozlišit judikát od soudního rozhodnutí, které není judikátem, lze též díky jeho editaci, měl by být odborně zpracován a upraven (měly by být doplněny informace o související judikatuře, uvedeny shrnující právní věty, odstraněny výroky, měla by být vybrána jen relevantní část odůvodnění etc.). [10] Pojem „judikatura“ či „judikát“ nelze považovat za legální označení, jelikož jej nenajdeme běžně v textu zákonů. Například zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „**Občanský zákoník**“), místo „judikatury“ uvádí označení „ustálená rozhodovací praxe“. [11]

Publikace soudních rozhodnutí

Publikace rozhodnutí je jedním z kvalifikačních kritérií pro označení soudního rozhodnutí jako „judikát“. Zveřejňování soudních rozhodnutí zabezpečuje předvídatelnost rozhodování i právní jistotu a zakládá legitimní očekávání účastníka. Neveřejné rozhodnutí by nemělo být autoritativní a nemělo by být používáno za účelem právní argumentace (i v rámci odůvodnění rozhodnutí soudem). Zákon neukládá povinnost zveřejnit všechna přijatá soudní rozhodnutí ani všechna rozhodnutí orgánů veřejné správy. [12] Pouze Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Ústavní soud mají zákonnou povinnost publikovat sbírky svých rozhodnutí. [13][14]

Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu

Ustanovení článku 89 odst. 2 ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění (dále jen „Ústava“) stanoví, že „*vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby*“. Podle Vladimíra Sládečka a Vladimíra Mikule je závazný pouze nález (výrok nálezu) Ústavního soudu (nikoli usnesení). Obecná závaznost nálezů Ústavního soudu je vhodná jen ve vztahu k nálezům týkajícím se zrušení právních předpisů nebo jejich ustanovení (vzhledem k obecné závaznosti samotných předpisů). Ani v tomto případě se z nálezů Ústavního soudu nestává pramen práva. Právní názor vyslovený v ostatních nálezech Ústavního soudu je závazný pro jiné orgány veřejné moci a pro fyzické či právnické osoby či právnické osoby ve smyslu myšlenkové a názorové přesvědčivosti (nikoli ve smyslu právní závaznosti) [15] zakládá porušení principu rovnosti, jakož i dotčení v právní jistotě občanů“. [16]

Nepublikované rozhodnutí by nemělo být autoritativní a nemělo by být používáno za účelem právní argumentace.

Maxima článku 89 odst. 2 Ústavy nemusejí být porušena, pokud soud v opodstatněných případech řádně

vysvětlí důvody, proč by měl být právní názor Ústavního soudu revidován. Obecný soud musí předložit vlastní úvahy v přesvědčení o jejich správnosti snažící se konkurovat dosavadním závěrům Ústavního soudu a dostatečně správnost vlastních úvah odůvodnit. [17]

Závaznost rozhodnutí obecných soudů

Podle Ústavního soudu je sjednocování rozhodovací praxe určeno obecným soudem jen do té míry, pokud již právní věc neřešil Nejvyšší soud [18] jako orgán k tomu speciálně určený. [19] Český právní řád [20] při posuzování účinků rozhodnutí vyšších soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, rozlišuje mezi (i) závazností kasační a (ii) závazností tzv. precedenčního charakteru. Kasační závaznost si lze představit jako vázanost soudu nižšího stupně právním názorem vyššího soudu (včetně povinnosti provést určité úkony a doplnění).

Právním názorem, kterým je nižší soud vázán se rozumí „stanovisko vyššího soudu vyjádřené v jeho kasačním rozhodnutí k otázkám výkladu a aplikace norem hmotného a procesního práva“. [21] Rozhodnutím vyšších soudů je přiznáván tzv. kvaziprecedenční charakter, tedy že na rozdíl od závaznosti v konkrétní věci působí obecně (přesahuje individuální kauzu). Neznamena to však, že by judikáty byly samy o sobě závazné, je tu pouze předpoklad, že se další soudy budou předchozími judikáty řídit. Rozhodnutí soudů jsou tedy obecně považována pouze za vhodný zdroj argumentace.

Prostor soudců nižších soudů neakceptovat závěry právních názorů vyšších soudů snižuje mechanismus sjednocování judikatury prostřednictvím velkých senátů občanskoprávního, obchodního a trestního kolegia Nejvyššího soudu a plénum Nejvyššího správního soudu.

Rozhodování velkých senátů k sjednocování soudní praxe přispívá i vydání stanovisek Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu. Stanovisko představuje už ale určitou nadstavbu, a zaujímá proto specifické postavení.

Závaznost rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozhodnutí ESLP je nutné rozdělit na ta, která jsou závazná *inter partes* a rozhodnutí s interpretativní autoritou. Právní kategorie rozhodnutí má základ v článku 46 odst. 1 Úmluvy o ochraně jen „Úmluva“, který stanoví: „Vysoké smluvní strany se zavazují, že se budou řídit konečnými rozsudky Soudu ve všech

Právní názor nadřazeného soudu vyslovený v rozhodnutí, kterým ruší přezkoumávané rozhodnutí soudu nižšího stupně a věc mu vrací, je pro pokračující řízení právně závazný.

lidských práv a základních svobod (dále *případech, jichž jsou stranami*). Konkrétní rozhodnutí soudu ve výsledku ale nedopadá pouze na individuální případ stěžovatele. Jan Petrov dovozuje tři možné roviny povinnosti státu po vydání rozhodnutí ESLP: „(1) *uhrazení spravedlivého zadosťučnění poškozené straně, (2) přijetí individuálních opatření a (3) přijetí obecných budoucích porušení Úmluvy*“. [22] Důsledkem rozhodnutí je tak například nejenom přiznání konkrétní povinnosti zaplatit spravedlivé zadosťučnění, ale i změna legislativy nebo rozhodovací praxe soudů. Závaznost rozhodnutí ESLP je komplikovanou právní problematikou, z obecného hlediska je významné zejména na to, že se Ústavní soud k interpretativní závaznosti judikatury ESLP přihlásil prostřednictvím svého nálezu sp. zn. I. ÚS 310/05 ze dne 15. 11. 2006: „*orgány veřejné moci (mají) obecnou povinnost přihlížet k interpretaci Evropské úmluvy prováděné ESLP (...) jak ve věcech, kde rozhodovaly v řízeních proti České republice, tak i ve věcech, které se týkají jiného členského státu Úmluvy, pokud tyto věci mají podle své povahy význam též pro interpretaci Úmluvy v českém kontextu*“.

Závaznost rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie

I evropské právo používá pojem „ustálená judikatura“. Rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie se obecně závaznost precedentů nepřiznává. Od přistoupení České republiky k Evropské unii mají ale soudci povinnost znát, respektovat a aplikovat judikaturu Soudního dvora Evropské unie.

Normativní účinky judikatury

I když v kontinentální právní kultuře se soudcovská tvorba práva (precedent) za formální pramen práva nepovažuje, normativní účinky judikatury lze v kontine-

tálním právu shledat.

Právní řád České republiky klade důraz na právní jistotu, předvídatelnost soudních rozhodnutí, zákaz překvapivosti soudních rozhodnutí a na legitimní očekávání účastníků řízení, což má jiný význam než precedent v angloamerické právní kultuře, ovšem podporuje to tezi o normativní síle judikatury i v našem právním prostředí. Podle Ústavního soudu: „*postup soudu při poskytování soudní ochrany a také jeho následné rozhodnutí ve věci jako výsledek soudního řízení nesmí být pro účastníky překvapivé, pokud mají legitimní důvod očekávat určitý postup. Zásady právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodnutí naopak opravňují účastníka řízení předpokládat, že soud zná právo a že bude výkladově jednoznačně ustanovení obecně závazných předpisů vykládat v souladu s jejich jednoznačností*“.[23]

Předvídatelnost

Zásada předvídatelnosti soudních rozhodnutí je založena na myšlence právního státu, právní jistoty a rovnosti před právem. Zásadu předvídatelnosti soudních rozhodnutí lze rozdělit do několika úrovní, kdy první stanovuje potřebu srozumitelnosti, určitosti a seznatelnosti právních předpisů. V druhé úrovni zásada stanovuje, že účastníci řízení mohou očekávat, že soud bude rozhodovat obdobné případy obdobně a konečně je součástí zásady

Pouze Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Ústavní soud mají zákonnou povinnost publikovat sbírky svých rozhodnutí.

i požadavek na předvídatelnost samotného postupu soudu (transparentnost postupu soudu). [24]

Nástrojem k zajištění předvídatelnosti soudních rozhodnutí je poučovací povinnost soudu. Jako nejzásadnější z hlediska předvídatelnosti (v rámci občanského soudního řízení) lze shledat poučovací povinnost podle § 118a Občanského soudního řádu o neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního a poučení soudu o jiném právním názoru soudu odlišného od právního názoru účastníka řízení. [25]

Překvapivost

S požadavkem na transparentní postup soudu je spjata zásada zákazu překvapivých rozhodnutí, jež má primární význam v rámci konkrétního soudního řízení. Překvapivé je takové rozhodnutí, kdy postup obecného soudu nebo orgánu veřejné správy má znaky libovůle. [26]

Obecná závaznost nálezů Ústavního soudu je vhodná jen ve vztahu k nálezům týkajícím se zrušení právních předpisů nebo jejich ustanovení (vzhledem k obecné závaznosti samotných předpisů). Ani v tomto případě se z nálezů Ústavního soudu nestává pramen práva. Právní názor vyslovený v ostatních nálezech Ústavního soudu je závazný pro jiné orgány veřejné moci a pro fyzické či právnické osoby ve smyslu myšlenkové a názorové přesvědčivosti (nikoli ve smyslu právní závaznosti).

Účastníci řízení musejí mít možnost se k řešeným otázkám v rámci řízení vyjádřit, mít možnost argumentačně zasáhnout. Soud musí účastníky poučit, pokud hodlá vycházet z jiného právního či skutkového posouzení věci, pokud by tak neudělal, účastníci by nebyli schopni předvídat rozhodnutí v kontextu dosavadního průběhu řízení a takové rozhodnutí by pro ně bylo překvapivé. [27]

Legitimní očekávání

Ustanovení § 13 Občanského zákoníku stanovuje, že účastník právních vztahů může očekávat rozhodnutí jeho případu

obdobně jako jiného případu, který se s jeho případem shoduje v právních i skutkových znacích. Případnou odchylku od rozhodovací praxe musí soud přesvědčivě vysvětlit. Účastník má tedy právo důvodně očekávat, že jeho věc bude rozhodnuta shodně s právním případem jeho případu odpovídajícím. Důvodně (legitimní) očekávání nelze založit na ojedinělém rozhodnutí soudu. Důvodně lze pouze očekávat, že právní věc bude posouzena ve shodě s ustálenou judikaturou, nikoli s ojedinělým rozhodnutím soudu [28]. Pokud účastník řízení založí svou argumentaci na pravomocném soudním rozhodnutí v obdobné věci shodující se s jeho případem v podstatných okolnostech, soudy takové rozhodnutí musejí ve své argumentaci zohlednit, byť by se s jeho závěry neztotožnily. V souvislosti s právní argumentací je v praxi častým problémem odkazování na dřívější soudní rozhodnutí, aniž by se takové rozhodnutí shodovalo s řešeným právním případem v podstatných znacích. Nelze legitimně očekávat úspěšnost, pokud bude argumentováno pouze právní větou (či jinou částí rozhodnutí) bez ohledu na naplnění kontextu skutkových a právních okolností, obdobně rozhodnutí právního případu jako toho, na který je odkazováno.

Změna judikatury

Ač bylo výše uvedeno, že judikatura má své normativní účinky zprostředkované skrze právní principy a mělo by být rozhodováno v souladu s ustálenou rozhodovací praxí, aby nebylo narušeno legitimní očekávání účastníka řízení, jeho právní jistota a předvídatelnost rozhodování soudů, změna judikatury je možná, ovšem taková změna musí být řádně argumentačně podložena.

Pokud se soud domnívá, že by bylo třeba se od dřívější judikatury odchýlit a tato odchylka má zásadní význam pro posouzení dané věci, je taková odchylka možná. Soud ovšem musí dostatečně odůvodnit takovou změnu a uvést, proč dřívější názor ustálené rozhodovací praxe považuje za chybný nebo proč spatřuje potřebu změny tohoto názoru. Pokud by soud dostatečně neodůvodnil, proč přistoupil ke změně interpretace právního názoru, došlo by k porušení práva na spravedlivý proces.

Ustálená správní praxe

Pro úplnost lze uvést, že i rozhodování správních orgánů je vázáno ochranou legitimního očekávání a předvídatelností či ochranou právní jistoty. Podle § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, musí správní orgán dbát

na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodně rozdíly. Správní orgán musí rozhodovat v souladu s dříve vydanými rozhodnutími týkajícími se obdobných (stejných) případů. Dokonce i v kontextu rozhodování správních orgánů lze shledat „ustálenou správní praxi“. [31] Podle Nejvyššího správního soudu: „*Správní praxe zakládající legitimní očekávání je ustálená, jednotná a dlouhodobá činnost (příp. i nečinnost) orgánů veřejné správy, která opakovaně potvrzuje určitý výklad a použítí právních předpisů. Takovou praxi je správní orgán vázán. Lze ji změnit, pokud je změna činěna do budoucna, dotčené subjekty mají možnost se s ní seznámit a je řádně odůvodněna závažnými okolnostmi*“. [32]

Podle § 78 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění, je správní orgán vázán (v dalším řízení) právním názorem vysloveným soudem ve zrušujícím rozsudku. Odchýlit se od vysloveného právního názoru soudu je možné pouze, pokud po doplnění dokazování v dalším řízení bude zjištěn odlišný skutkový stav, změní se předpisy, na kterých bylo založeno právní posouzení věci etc. Odchýlení se od právního názoru soudu ovšem musí správní orgán vždy řádně odůvodnit. [33]

Závěr

Kontinentální právní řády odmítají závaznost precedentu [34] jako závaznost absolutní a formální a připouštějí převážně pouze normativní účinky judikatury související s institutem předvídatelnosti rozhodování soudů [35], ochranou právní jistoty a legitimního očekávání, což je specifickým rysem kontinentálního právního prostoru mající účel spravedlivého a jednotného rozhodování.

Správní orgán musí rozhodovat v souladu s dříve vydanými rozhodnutími týkajícími se obdobných (stejných) případů. Dokonce i v kontextu rozhodování správních orgánů lze shledat "ustálenou správní praxi".

Poznámky:

- [1] Z nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2002, sp. zn. II ÚS 296/01 vyplývá, že pokud soud rozhodne v téže věci a na základě totožných skutkových zjištění diametrálně odlišným způsobem a takové rozhodnutí nezdůvodní, dojde k porušení ústavně chráněného principu právní jistoty a zásahu do práva na spravedlivý proces.
- [2] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, sp. zn. 2 Afs 67/2008.
- [3] ŠÁMAL, P., RAIMONDI, G., LANAERTS, K. a kol. *Závaznost soudních rozhodnutí – vnitrostátní a mezinárodní náhledy*. ŠIMÍČEK, A. [*Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu v řízení o ústavních stížnostech*]. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 51 s.
- [4] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 2 As 57/2008.
- [5] Např. odchýlný právní názor podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, postup při odchýlném právním názoru podle § 17 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, vázanost právním názorem odvolacího soudu podle § 226 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.
- [6] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2001, sp. zn. 26 Cdo 361/2001.
- [7] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2425/2004.
- [8] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2038/2018.
- [9] Tamtéž.
- [10] KRÁLÍK, L. *Tvorba a publikace judikatury*. Právník. 4/2018, s. 320-332.
- [11] § 10 odst. 2 Občanského zákoníku.
- [12] V budoucnu by mělo dojít k plošnému zveřejňování soudních rozhodnutí, které by mělo přispět k transparentnosti justice. Toto plošné zveřejňování je nutné odlišit od publikace editovaných textů soudních rozhodnutí.
- [13] § 24 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), v platném znění, § 22 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění, § 59 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, v platném znění.
- [14] KRÁLÍK, L. *Tvorba a publikace judikatury*. Právník. 4/2018, s. 320-332.
- [15] SLÁDEČEK, V., MIKULE, V. O závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu. Bulletin advokacie. 8/1995. s.35.
- [16] Nález Ústavního soudu ze dne 25.1. 2005, sp. zn. III. ÚS 252/04.
- [17] Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05.
- [18] Případně Nejvyšší správní soud.
- [19] Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 1999, sp. zn. III. ÚS 470/97.
- [20] Právní rámec závaznosti rozhodnutí správních soudů stanoví zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Nejvyšší správní soud na jeho základě „zajišťuje jednotu rozhodování správních soudů, krajské soudy jsou vázány rozhodnutím Nejvyššího správního soudu v konkrétní věci a Nejvyšší správní soud je vázán vlastní judikaturou i mimo konkrétní věc, tedy právní názor dříve přijatý v jiné věci může změnit pouze cestou rozšířeného senátu“ (ŠÁMAL, P., RAIMONDI, G., LANAERTS, K. a kol. *Závaznost soudních rozhodnutí – vnitrostátní a mezinárodní náhledy*. PASSER, J. M. [*Závaznost judikatury v rozhodování správních soudů*]. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 59 s.).
- [21] ŠÁMAL, P., RAIMONDI, G., LANAERTS, K. a kol. *Závaznost soudních rozhodnutí – vnitrostátní a mezinárodní náhledy*. ŠÁMAL, P. [*Závaznost rozhodnutí Nejvyššího soudu*]. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 68 s.
- [22] PETROV, J. *Působení judikatury ESLP na národní právní řády: Role vnitrostátních orgánů*. Jurisprudence. 1/2016, s. 21-29
- [23] Nález Ústavního soudu ze dne 11.10. 2016, sp. zn. II. ÚS 849/16.
- [24] SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K. a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 504 s.
- [25] V těchto případech jsou účastníci vyzváni, aby doplnili svá tvrzení, předseda senátu je poučí, jaká tvrzení mají doplnit i o následcích neuposlechnutí výzvy.
- [26] HRABÁNEK, J. Legitimní očekávání a zákaz překvapivých rozhodnutí. Právní rádce. 4/2009. s. 49.
- [27] Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 5. 2021, sp. zn. I. ÚS 558/21.
- [28] LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 2292 s.
- [29] Nález Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2016, sp. zn. I. ÚS 682/15.
- [30] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2571/16.
- [31] JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D.: *Správní řád. Komentář*. 6. vydání. § 2. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1047.
- [32] Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, sp. zn. 6 Ads 88/2006.
- [33] JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D.: *Správní řád. Komentář*. 6. vydání. § 78. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1047.
- [34] Precedent se skládá z *ratio decidendi* a *obiter dictum*. *Ratio decidendi* je ta část odůvodnění rozhodnutí, která je právně závaznou, zatímco *obiter dictum* závazná není a jejím prostřednictvím dochází pouze ke shrnutí dalších argumentů.
- [35] Z nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2002, sp. zn. II ÚS 296/01 vyplývá, že pokud soud rozhodne v téže věci a na základě totožných skutkových zjištění diametrálně odlišným způsobem a takové rozhodnutí nezdůvodní, dojde k porušení ústavně chráněného principu právní jistoty a zásahu do práva na spravedlivý proces.

Focus je ediční řadou odborných publikací vydávaných ACHOUR & PARTNERS advokátní kancelář s.r.o. ("Achour & Partners") a je určen zejména pro klienty Achour & Partners a další zájemce.

Žádná část této publikace nepředstavuje právní stanovisko a nelze ji vykládat jako poskytování právních nebo jiných poradenských služeb ze strany Achour & Partners nebo jejich partnerů nebo spolupracujících osob nebo jakýchkoli autorů nebo autora publikace. Achour & Partners neodpovídá za aplikace názorů vyjádřených v jakékoli publikaci na jakýkoli konkrétní právní případ. Názory vyjádřené v publikacích Achour & Partners představují osobní odborné názory jejich autorů nebo autora a nemusí nutně odpovídat názorům Achour & Partners, jejich partnerů, spolupracujících osob, ostatních autorů publikace nebo klientů Achour & Partners.

achourpartners.com

© Achour & Partners 2023